

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของอำเภอพร้าว

3.1 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะที่ตั้ง

อำเภอพร้าวเป็นอำเภอ ๑ แห่งของจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดเชียงใหม่ มีลักษณะพื้นที่ล้อมรอบด้วยป่าไม้และภูเขา และมีพื้นที่ราบลุ่มบางส่วน มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 2,021,855 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้และภูเขาประมาณ 677,500 ไร่ ที่ราบลุ่มประมาณ 107,039 ไร่ มีแม่น้ำไหลผ่าน จำนวน 6 สาย ได้แก่

1. ลำน้ำแม่จัด
2. ลำน้ำแม่โก้น
3. ลำน้ำแม่แวน
4. ลำน้ำแม่สรวย
5. ลำน้ำแม่ธาตุ
6. ลำน้ำแม่ขอด

อาณาเขต

มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภออื่น ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอสันทราย อำเภอคอยสะเกิด อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอเวียงป่าเป้า อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอเชียงดาว อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

การคมนาคม

การคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอและจังหวัด รวมทั้งการคมนาคมภายในตำบลและหมู่บ้าน มีรายละเอียดดังนี้

- 1) ทางหลวงแผ่นดินสายพร้าว – เชียงดาว – เชียงใหม่ ระยะทาง 115 กิโลเมตร
- 2) ทางหลวงแผ่นดินสายพร้าว – สันทราย – เชียงใหม่ ระยะทาง 94 กิโลเมตร
- 3) ทางหลวงแผ่นดินสายพร้าว – เวียงป่าเป้าจังหวัดเชียงราย ระยะทาง 53 กิโลเมตร
- 4) ทางหลวงแผ่นดินสายพร้าว – ไชยปราการ ระยะทาง 40 กิโลเมตร

5) ทางเชื่อมต่อระหว่างตำบล และหมู่บ้าน เป็นสภาพคอนกรีต – ลูกกรัง จำนวน 25 สาย
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มีอุทยานแห่งชาติศรีลานนา ทรัพยากรแร่ธาตุ ได้แก่ แร่ดีบุก, แร่망กานีส, แร่ซุลเฟรม และซีไรต์ ทรัพยากรป่าไม้ มีพื้นที่ป่าไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ไม้เต็ง, ไม้รัง, ไม้สัก และไม้ประดู่

3.2 ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศ มี 3 ฤดู คือ

- ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม – เดือนมิถุนายน อุณหภูมิสูงสุดประมาณ 38 องศาเซลเซียส
- ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม – เดือนตุลาคม
- ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายน – เดือนกุมภาพันธ์ อุณหภูมิต่ำสุดประมาณ 10 องศาเซลเซียส

3.3 สภาพทางด้านสังคม

3.3.1 ประชากร

ประชากรของอำเภอพร้าวส่วนใหญ่เป็นคนไทยพื้นราบ มีชาวไทยภูเขาเผ่า ลีซอ มูเซอ กระเหรี่ยง อีเก้อ ตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่บนพื้นที่สูง และบริเวณรอบๆ แนวเขตแดนของอำเภอ จำนวนของประชากรสำรวจ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2546 มีจำนวน 54,511 คน แยกเป็นชายจำนวน 27,150 คน หญิง 27,361 คน จำนวนครัวเรือน 17,378 หลังคาเรือน ความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ยต่อพื้นที่ 27 คน/ตารางกิโลเมตรในเขตเทศบาลเท่ากับ 467 คน/ตารางกิโลเมตร นอกเขตเทศบาลเท่ากับ 25 คน/ตารางกิโลเมตร

3.3.2 ศาสนา

ประชากรของอำเภอพร้าวส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธมีประมาณ 53,461 คน คิดเป็นร้อยละ 97.97 นับถือศาสนาคริสต์ ประมาณ 795 คน คิดเป็นร้อยละ 1.45

ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี ดังนี้

- 1) เครื่องจักรสาน (ไม้ไผ่, หวาย) บ้านป่าบาง หมู่ที่ 8 ตำบลป่าไผ่
- 2) ผลิตภัณฑ์เซรามิก บ้านสหกรณ์แปลง 2 หมู่ที่ 6 ตำบลเขื่อนผาก
- 3) กระดาษดินเผา บ้านสันยาว หมู่ที่ 2 ตำบลป่าไผ่
- 4) การแสดงสิงห์โต ตำบลป่าคุ้ม

- 5) การแสดงซอพื้นเมือง บันป่าจวี๋ หมู่ที่ 2 ตำบลน้ำแพร่ บ้านต้นรุ้ง หมู่ที่ 3 ตำบลป่าต๋ม
- 6) การแสดงบทกลอนพื้นเมือง (กล่าว) บ้านท่ามะเกี๋ยง หมู่ที่ 4 ตำบลสันทราย
- 7) การฟ้อน (รำ) ดาบ ตำบลเวียง

3.3.3 การเมืองการปกครอง

แบ่งการปกครองเป็น 11 ตำบล 102 หมู่บ้าน 6 ชุมชน

- คือ 1. ตำบลเวียง
2. ตำบลทุ่งหลวง
 3. ตำบลป่าต๋ม
 4. ตำบลป่าไผ่
 5. ตำบลสันทราย
 6. ตำบลบ้านโป่ง
 7. ตำบลน้ำแพร่
 8. ตำบลเขื่อนผาก
 9. ตำบลแม่แวน
 10. ตำบลแม่บึง
 11. ตำบลไหล่งขอด

3.3.4 การศึกษา

จำนวนสถานศึกษาในสังกัดต่างๆ

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนสถานศึกษาในสังกัดต่าง ๆ

สถานศึกษาสังกัด	จำนวนโรงเรียน (แห่ง)	จำนวนห้องเรียน (ห้อง)	จำนวนครู (คน)	จำนวนนักเรียน (คน)
การประถมศึกษา	25	382	337	6,113
สามัญศึกษา	1	37	57	1,463
การศึกษานอกโรงเรียน	1	68	81	1,651
เรียน	3	11	18	264
เอกชน	30	798	493	9,491
รวม				

ที่มา : สำนักงานที่ว่าการอำเภอพร้าว (2546)

3.3.5 การสาธารณสุข

- 1) มีการให้บริการด้านการสาธารณสุข โดยมีสถานให้บริการดังนี้
 - โรงพยาบาลขนาด 30 เตียง จำนวน 1 แห่ง
 - สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ จำนวน 1 แห่ง
 - สถานีอนามัยประจำตำบล / หมู่บ้าน จำนวน 15 แห่ง
 - ร้านขายยาแผนปัจจุบัน จำนวน 5 แห่ง
- 2) จำนวนบุคลากรทางการสาธารณสุข
 - แพทย์ จำนวน 3 คน
 - ทันตแพทย์ จำนวน 1 คน
 - เภสัชกร จำนวน 2 คน
 - พยาบาล จำนวน 37 คน
 - เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน จำนวน 22 คน
 - อื่นๆ จำนวน 95 คน

3.4 สภาพทางด้านเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอพร้าวมีอาชีพภาคเกษตรกรรม โดยมีภาคอุตสาหกรรมในสัดส่วนที่น้อยกว่า โดยแสดงได้ดังนี้

3.4.1 การเกษตร

อำเภอพร้าวมีพื้นที่การเกษตรทั้งสิ้น 101,519 ไร่ มีครอบครัวประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 10,499 ครอบครัว การผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญแสดงได้ดังนี้

ตารางที่ 3.2 แสดงการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของครัวเรือน

ที่	พืชเศรษฐกิจ	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่/ปี)	จำนวนครัวเรือนที่ปลูก
1	ข้าวนาปี	37,311	600	7,642
2	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	3,614	700	602
3	อ้อยน้ำตาล	2,306	8,000	480
4	ถั่วลิสงฝน	2,385	240	477
5	ถั่วเหลืองฤดูแล้ง	8,101	210	1,620

ที่มา : สำนักงานที่ว่าการอำเภอพร้าว (2546)

3.4.2 การประมง

- 1) มีจำนวนเกษตรกรเลี้ยงปลาจำนวน 1,685 ราย จำนวน 1,859 บ่อ
- 2) มีกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงปลาในกระชัง จำนวน 1 กลุ่ม
- 3) มีอ่างเก็บน้ำสำหรับปล่อยปลา จำนวน 12 แห่ง
- 4) ทำนบปลา จำนวน 4 แห่ง
- 5) ประมงโรงเรียน จำนวน 11 แห่ง
- 6) เพิ่มผลผลิตการประมงในแหล่งน้ำ จำนวน 15 แห่ง

3.4.3 การอุตสาหกรรม

มีโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตดำเนินการและประกอบการ จำนวน 81 แห่ง
 ดังนี้ (รวมโรงสีข้าวกับโรงงานขนาดเล็ก)

ตารางที่ 3.3 แสดงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบการ

ตำบล	จำนวนโรงงาน (แห่ง)
เวียง	4
ทุ่งหลวง	6
เขื่อนผาก	8
น้ำแพร่	4
บ้านโป่ง	10
โหล่งขอด	14
ป่าไผ่	4
แม่แวน	4
แม่ปิ้ง	11
ป่าดู่	8
สันทราย	8

ที่มา : สำนักงานที่ว่าการอำเภอพร้าว (2546)

3.4.4 การปลูกสัตว์

ตารางที่ 3.4 แสดงจำนวนสัตว์เลี้ยงเศรษฐกิจ

สัตว์ที่เลี้ยง	จำนวน (ตัว)
โค	2,463
กระบือ	618
สุกร	5,975
เป็ด	2,272
ไก่	127,478

ที่มา : สำนักงานที่ว่าการอำเภอพร้าว (2546)

มีสหกรณ์ จำนวน 4 แห่ง ได้แก่

- 1) สหกรณ์ปลูกสัตว์พร้าว
- 2) สหกรณ์การเกษตรพร้าว จำกัด
- 3) สหกรณ์เครดิตยูเนียนไพรพัฒนา จำกัด
- 4) สหกรณ์นอคมพร้าว จำกัด

โรงแรมขนาดเล็ก จำนวน 1 แห่ง

สถานบริการและเรีงรมย์ จำนวน 6 แห่ง

สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงขนาดใหญ่ จำนวน 3 แห่ง

ผลิตภัณฑ์โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ มีจำนวน 14 ชนิด ได้แก่

1) กลุ่มสล่าหม้อล้านนา	ตำบลป่าไผ่
2) ข้าวหอมมะลิ	อำเภอพร้าว
3) ผลิตภัณฑ์ปั่นขี้เลื่อย	ตำบลโหล่งซอด
4) ผ้าทอพื้นเมือง	ตำบลทุ่งหลวง, ตำบลป่าไผ่
5) อัญมณีพร้าว	ตำบลทุ่งหลวง
6) น้ำอ้อยก้อน	ตำบลป่าดู้ม
7) ข้าวแต๋น	ตำบลเวียง
8) จักสานไม้ไผ่	ตำบลป่าไผ่

9) แปรรูปกล้วยอบ มันฝรั่ง	ตำบลเขื่อนผาก
10) น้ำพริกปลา	ตำบลน้ำแพร่
11) ถักประดิษฐ์ (ยอหาปลา)	ตำบลเวียง
12) ผลิตภัณฑ์จากดินหอม	ตำบลเขื่อนผาก
13) ดอกไม้จากใบโพธิ์	ตำบลแม่ปิ้ง
14) ผลิตภัณฑ์ฟ้านวม	ตำบลเวียง

3.4.5 การท่องเที่ยว

มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่

- 1) วัดดอยแม่ปิ้ง (วัดหลวงปู่แหวน) หมู่ที่ 5 ตำบลแม่ปิ้ง
- 2) วัดถ้ำดอกคำ หมู่ที่ 7 ตำบลน้ำแพร่
- 3) น้ำตกวังชมภู หมู่ที่ 11 ตำบลป่าดู้ม
- 4) น้ำพุร้อน หมู่ที่ 10 ตำบลสันทราย
- 5) อ่างเก็บน้ำแม่แพง หมู่ที่ 6 ตำบลแม่ปิ้ง
- 6) อ่างเก็บน้ำแม่โก้น หมู่ที่ 3 ตำบลป่าไผ่
- 7) พระธาตุม่วงเนิ้ง หมู่ที่ 5 ตำบลโหล่งขอด
- 8) พระธาตุในกลางเมือง หมู่ที่ 8 ตำบลสันทราย
- 9) อ่างเก็บน้ำแม่วะ หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านโป่ง
- 10) วัดพระเจ้าล้านทอง หมู่ที่ 1 ตำบลน้ำแพร่
- 11) พระธาตุคุดอยนางแล หมู่ที่ 5 ตำบลสันทราย

3.5 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

3.5.1 ไฟฟ้า

มีหน่วยบริการผู้ใช้ไฟฟ้า สังกัดการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอพร้าว หน่วยไฟฟ้าย่อยตำบลโหล่งขอด ชุมชนมีไฟฟ้าใช้ จำนวน 101 หมู่บ้าน ไม่มีไฟฟ้าใช้ จำนวน 7 หมู่บ้าน

3.5.2 ประปา

อำเภอพร้าวมีประปาของเทศบาลจำนวน 1 แห่ง ประปาชนบท ประปาหมู่บ้านจำนวน 81 แห่ง

3.5.3 โทรศัพท

อำเภอพร้าวมีชุมสายโทรศัพทขององคการโทรศัพทแหงประเทศไทย รวม 3 แหง

1) ชุมสายพร้าว	จำนวน 837 เลขหมาย
2) ชุมสายโหลงขอด	จำนวน 270 เลขหมาย
3) ทีทีแอลที	จำนวน 801 เลขหมาย
รวมทั้งสิ้น	จำนวน 1,908 เลขหมาย

3.5.4 ไปรษณียโทรเลข

มีที่ทำการไปรษณียโทรเลข จำนวน 1 แหง

3.5.5 ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ

ส่วนราชการที่ขึ้นตรงตอสวนกลางโดยตรงแตมีที่ตั้งอยูในเขตอำเภอพร้าวมี 4 หน่วยงาน

ประกอบด้วย

- 1) สหกรณ์นิคมพร้าว
- 2) ศูนย์วิจัยพืชไร่
- 3) อุทยานแห่งชาติศรีลานนา
- 4) หมวดการทางพร้าว

หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 3 หน่วยงาน ดังนี้

- 1) สำนักงานการทางไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอพร้าว
- 2) ที่ทำการไปรษณียอำเภอพร้าว
- 3) ที่ทำการชุมสายโทรศัพทพร้าว

ธนาคารจำนวน 2 แหง ได้แก่

- 1) ธนาคารออมสิน
- 2) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร